

## *Kronikk til Klassekampen*

”Bedre død enn homofil”

Om religion, homofili og respekt

Overskriften er sterk: ”Bedre død enn homofil”. Det er tittelen på en bok som kommer ut i disse dager. Boka forteller historien til Arnfinn Nordbø som sto fram i media som homofil for et knapt år siden. Det er en sterk historie. Den forteller om hvor omfattende motstanden mot homofil kjærlighet fortsatt er i mange religiøse miljøer, også innad i Den norske kirke. Det er mange som mener homofilt samliv er i mot Guds vilje. At det er synd. At det bærer fortapelse med seg. Det er et slikt ståsted som skaper det sterke utsagnet som er bokas tittel: ”Betre død enn homofil!” Utsagnet er tvetydig. Det er på den ene siden et uttrykk for en fortvilet omsorg som ønsker det beste for den homofile, samtidig en skarp fordømmelse. Og det rammer. De dypeste følelsene. Det handler om menneskeverd og medmenneskelighet. Spenningene får en egen kraft i den religiøse dynamikken det dreier seg om. Nordbøs bok gir et godt og viktig innsyn i disse prosessene og hvorfor homofil kjærlighet har vært, fortsatt er - og etter all sannsynlighet vil fortsette å være et så vanskelig tema i overskuelig framtid både i Den norske kirke og i andre trossamfunn.

### Respekt

Ordet respekt framstår som et hovedbegrep i Nordbøs historie. Det er utfordrende. For det handler om anerkjennelsen av forskjeller og motsetninger. I homofilispørsmålet, som i andre spenningsladede verdispørsmål, dreier det seg ikke bare om anerkjennelse av et ”nytt syn”, men også om respekten for og anerkjennelsen av ”det tradisjonelle synet”. For at en skal lykkes, forutsetter den felles vilje til å skape et åpent rom for en ærlig og direkte samtale. Å skape et slikt rom har ofte vist seg å være den vanskeligste delen av prosessen. Der et teologisk lærestykke blir utfordret og settes under press, skjerpes gjerne meningene. Støyen øker i volum. Spørsmål tillates ikke. Meninger undertrykkes. Strategien kan gi seg forskjellige uttrykk, fra fordømmelse til fortielse. Smerten bæres av de som rammes. Nordbø bekrefter det.

### Bibelens ubehagelige tale

For kirken og for andre trossamfunn er den grunnleggende utfordringen respekten for ”grunnlagsdokumentene”. For den kristne kirke, Bibelen og for Islam, Koranen. Jeg får holde meg til Bibelen, som er den boka jeg kjenner best. Den har vært lest som en tydelig markør overfor samkjønnet sex. Fra Det gamle testamentet har en kunnet hente den sterkeste og mest nedsettende språkbruken. Samkjønnet sex er en ”vederstygghet”. Det er urent. Det er mot Guds vilje. Det må utryddes. I Det nye testamentet er språkbruken til Paulus kanskje noe mildere, men budskapet er tydelig. Homofil sex er mot naturen. Det er opprør mot Gud og står under Guds dom. Slike holdninger har preget vår kultur og våre holdninger. Homofile har lidd under det til alle tider. De har måttet tie og fortrenge. Skjule og fornekte. De har vært ydmyket. En slik erkjennelse er det faktisk bred aksept for i dag. Å tale om respekt og verdighet i forhold til homofile, er ganske nytt. I samfunnet vårt har det skjedd betydelige holdningsendringer på 30 år. Det er tilfelle i kirken også. Men avstanden mellom Ole Fredrik Einarsens bok ”Homofil – GUDS barn” i 1980 og ”Betre død enn homofil” snart 30 år senere, viser at det er langt igjen.

### Respekt for historien

Det som gjør saken så vanskelig for trossamfunnene, er at synet på homofilt samliv utfordrer selve trosgrunnlaget. I en kristen kontekst kan spørsmålet stilles på to måter: Kan en ha respekt for en religiøs bok som Bibelen når den omtaler samkjønnet sex slik den gjør? Og er det mulig å ha respekt for Bibelen og samtidig komme til en annen forståelse av slik seksualitet? Mange vil svare benektende på begge spørsmål. Det blir etter mitt skjønn for enkelt. Svaret er respekt for historien. Bibelen er et dokument som er blitt til i en historisk prosess. Det gamle testamente må leses i lys av budskapet og livet til Jesus og skriftene i Det nye testamente. På samme måte må dens budskapet leses inn i en stadig skiftende virkelighet. Kirken har i sin historie vært igjennom mange tunge endringsprosesser. Den tyngste var kanskje erkjennelsen av at jorda ikke er sentrum i universet. For øvrig er lista lang: Jordas tilblivelseshistorie, slaveri, kvinnen, folkestyre og demokrati – bare for å nevne noe. Og det dreier seg om nye konsepter som menneskerettigheter inklusive religionsfrihet. Kirken har ingen god historie når det gjelder slike rettigheter/friheter.

Et nytt verdensbilde

Knuten i denne debatten er om homofil identitet og homofil kjærlighet, tilhører Bibelens samlivsetiske univers. Kan vi snakke om en side ved menneskelig seksualitet og samliv, som vi dag har ny og utvidet kunnskap om? Kan vi snakke om et nytt verdensbilde så å si? Kan vi det, må vi også snakke på en ny måte om homofili og homofil kjærlighet. I det nye verdensbildet blir ikke Bibelen taus. For da kan vi tale om de samme verdiene for homofilt som for heterofilt samliv. Den store holdningsendringen som mange av oss har vært igjennom, er knyttet til møter med mennesker som har vært rammet av kirkens dom over sine lengsler og sine liv. En viktig inspirasjonskilde er det bildet som tegnes av Jesus i evangeliefortellingene. Han så usynliggjorte og lengtende, de urene og utstøtte. Han viste dem respekt og ga dem verdighet. Jesus åpnet nye rom. Det må kirken ikke stenge, men utvide. Som biskop og leder i kirken lengter jeg etter dagen da vi kan invitere til offisiell anerkjennelse av samkjønnet samliv med en kirkelig liturgi også for slike ekteskap. Den store utfordringen vi i kirken står overfor, er om to de syn kan leve med delt praksis. Veien dit forutsetter stemmer som våger å fortelle sine historier slik Arnfinn Nordbø nå han har gjort. Hans fortelling er relevant langt utenfor trossamfunnene. Den kan leses av alle som søker innsikt i spenningsfeltet mellom religion og samfunn.

Tor B Jørgensen  
Biskop i Sør-Hålogaland